

Internetové časopisy vydávané studenty brněnské katedry divadelní vědy

YORICK (1999—2001)

Internetový časopis „věcné zuřivosti“ se zformoval od podzimu 1998 jako nezávislý kritický časopis o divadle při tehdejším Ústavu divadelní a filmové vědy FF MU v Brně. Vydavatelem bylo stejnojmenné občanské sdružení, které bylo podpořeno granty Open Society Fund (1999), Ministerstvem kultury a Fondem rozvoje vysokých škol MŠMT (2000).

Zakladateli byli studenti doktorandského studia Barbora Schnelle, Libor Vodička a studenti magisterského studia dramaturgie na DiFa JAMU David Drozd, Hana Nejezchlebová-Drozdová a Roman Sikora, kteří se již předtím sešli při vydávání festivalového zpravodaje *Halte–Hulda (Mezinárodní festival divadelních škol Setkání/Encounter)*. Velmi brzy byla redakce časopisu rozšířena o Ondřeje Hučina, jenž v té době pracoval jako odborný pracovník Divadelního ústavu v Praze. Grafickou podobu a design navrhl student scénografie Pavel Borák, o technickou realizaci se staral student matematiky PřF MU Tomáš Skácel.

Cílem redakce bylo stát se otevřenou generační platformou kritického myšlení a divadelní tvorby. Volba internetového média byla dána dostupností internetu ve školách a především pak nízkými náklady na provoz a editování poměrně obsáhlých čísel časopisu (každé číslo dosahovalo několika stovek stran). Od prvního okamžiku byla znát společná odmítavá vyhocenost autorů vůči všeobecně postmoderně v českém divadle a umění i jejich zájem o politická témata, což se projevovalo zejména v odmítání tezí neoliberalismu, v kritice

neochoty vládních činitelů formulovat kulturní politiku ČR, vůči deficitům demokracie, korupci, bombardování Jugoslávie vojsky NATO atd.

První číslo vyšlo v lednu 1999, ještě téhož roku bylo vydáno celkem pět čísel. Každé bylo nejprve uvedeno „yorickovským“ citátem z některého překladu Shakespearova *Hamleta* či pozdějších variací a manifestačním prohlášením, následoval satiricky vyhocený sloupek, trefující se do aktuálních problémů české společnosti a kultury. Již od prvních dvou čísel se ustálila v podstatě stejná struktura časopisu. Hlavní důraz byl kladen na eseje a recenze (stejnojmenné rubriky), následovaly publicisticky laděné články („Události“) analyzující významnější počiny českého i zahraničního divadla (festivally, ocenění apod.) i širší kulturně-politické souvislosti (např. diskuze o Brechtovi a v té době tabuizovaných levicových tvůrcích, fakt nedostatečné reflexe novodobé historie, absence současné dramatiky na repertoáru českých divadel apod.). Ač většina příspěvků pocházela od zakladatelů a členů redakce, kteří navíc rádi používali četné mystifikační pseudonymy (Ivan Bláha, Oldřich Brauser, Angelárium Celestýn, Otto Hudler, Matěj Kulhavý, Petr Kylián, Hugo de Paulli, Božena Rychlá aj.), s redakcí spolupracovali dále Alice Bártová, Zdeňka Brandejská, Petr Cekota, Jan Černý, Michal Čunderle, Pavel Drábek, Hana Mikolášková, Martin Pšenička, Jiří Salvét, Karolína Stehlíková, Ladislav Stýblo, Tomáš Syrovátka (ten byl posléze přijat do redakce), Jakub Škorpil, Veronika Valentová, Kateřina Werliková-Neveu a další. Ojedinele přispěli také autoři jiné generace (Július Gajdoš, Anna Grusková, Zdeněk Hedbávný).

Autoři vnímali velmi kriticky absenci současných dramát na českých jevištích, proto již od prvního čísla pokaždé publikovali v rámci rubriky „Hry, které se nehrají“ jedno české či slovenské drama (Marek Horoščák, Silvestr Lavřík, R. Sikora, Pavel Trtílek, Iva Volánková aj.) a jeden překlad současných zahraničních her (Martin Crimp, Jon Fosse, Janusz Glowacki, Philipp Minyana aj.). V rubrice „Trash“ se pravidelně objevovaly debuty, provokativní autorská tvorba a experimenty či literární obskurnosti. Podobně provokativně byla laděna rubrika „Komentář“, která byla následujícího roku přejmenována na „Cirkus Barnum“.

Následujícího roku, kdy se všem autorům fakticky otevřela publikační možnost v zavedených časopisech (*Divadelní noviny*, *Svět a divadlo* aj.) a současně s absolvováním studia někteří odešli do praxe, poněkud ochabl původní tvůrčí přetlak a zhoršily se časové a osobní možnosti aktérů, což se projevilo tím, že vyšla jen dvě čísla. V roce 2001 vzniklo jedno číslo a časopis posléze zanikl. Poslední „yorickovskou“ aktivitou, která však byla spíše samostatným počinem D. Drozda, byl cyklus scénických čtení původního dramatu *Yorick uvádí...* v Eliadově knihovně Divadla Na zábradlí v Praze.

BIBLIOGRAFIE

- Anonym. Yorick. *Divadlo v mezičase* 4, 1999, č. 1, s. 25.
- Bohutínská, Jana. Terorismus v dramatu aneb Martin Crimp. *Divadelní noviny* 10, 2001, č. 18, 30. 11., s. 5.
- Drozd, David. Yorick opět čerstvě v síti! *Divadelní noviny* 9, 2000, č. 12, 25. 1., s. 14.
- Dvořák, Jan. Yorick. *Alt. divadlo – Slovník českého alternativního divadla*, Praha: Pražská scéna 2000, s. 240.
- Hlinka, Jiří. Eliadova knihovna láká začínající autory. *Hospodářské noviny* 44, 2001, č. 217, 8. 11., s. 16.
- Hučín, Ondřej. Vychází první český divadelní časopis na internetu. *Lidové noviny* 12, 1999, č. 16, 20. 1., s. 22.
- (ON). Divadelní Yorick v síti internetu. *Právo* 9, 1999, 26. 1., s. 12.
- Škorpil, Jakub. Yorick je v síti! *Divadelní noviny* 8, 1999, č. 7, 30. 3., s. 15.
- Škorpil, Jakub. Yorick popáté. *Divadelní noviny* 9, 2000, č. 8, 18. 4., s. 14.
- Švejda, Martin J. Tepeme, tepeme... *Divadelní noviny* 10, 2001, č. 21, 11. 12., s. 7.
- Tichý, Zdeněk A. Internet nabízí nový divadelní časopis. *Mladá fronta Dnes* 10, 1999, č. 18, 22. 1., s. 18.

Články, které vyšly v internetovém časopisu *Yorick*, je možné dohledat v online bibliografické databázi Institutu umění – Divadelního ústavu: <http://vis.idu.cz/Biblio.aspx>.

ROZRAZIL ONLINE (2006–dosud)

Internetový server *RozRazil online* (původně na stránkách www.vetnemlyny.cz/rozrazilonline, později www.rozrazilonline.cz) vznikl v roce 2006 z iniciativy brněnského nakladatelství Větrné mlýny. Prvotním záměrem bylo vytvořit „online“ alternativu k tištěnému scénickému časopisu Větrných mlýnů *Rozrazil*, od něhož se odvíjel nejen název internetového serveru, ale také tematický okruh článků a příspěvků: literatura, divadlo, hudba, výtvarné umění. Postupně se však server začal profilovat jako převážně divadelní, na čemž se významně podílela skutečnost, že u jeho zrodu stáli studenti divadelní vědy brněnské FF MU, Martin Bernátek, Zuzana Perůtková, Jitka Šotkovská a Iva Mikulová. Obsah internetových stránek byl jejich provozovateli (Petr Minařík, Pavel Řehořík) ponechán téměř výlučně na samotných redaktorech a přispěvatelích.

V průběhu času začaly, i přes jednotlivé dílčí pokusy o příspěvky týkající se výtvarného umění (pražské Quadriennale), o recenzování původních dramatických textů vydávaných Větrnými mlýny (edice *Současná česká hra*) či

o blogové příspěvky, převažovat reflexe a kritiky zaměřené na divadelní tvorbu. Naopak v této oblasti se začal předmět zájmu široce rozevírat: příspěvatelé psali nejen o brněnských premiérách, ale o premiérách v různých divadlech nejen na Moravě, ale také v Čechách a ve Slezsku. Středobod setkání původního záměru – být co nejvíce online – s uměleckým médiem, jehož výlučnost spočívá v bytí tady a teď – se ukázal být v divadelních festivalech, na které se *RR online* začal specializovat a přinášel jedno z hlavních online zpravodajství z většiny českých divadelních festivalů (Divadlo Plzeň, Ostravar, Encounter, Divadelní Flora) a také z festivalů slovenských (Nitra, Martin). Pro některé festivaly *RR online* znamenal hlavní, ne-li jedinou zpětnou vazbu, které se jim dostávalo (např. Festival Miloše Mohnara v Šumperku ve spolupráci s redaktoři z olomoucké FF UP). V mnohých případech se redaktori a příspěvatelé *RR online* podíleli také na vzniku tištěného zpravodaje festivalu (např. *Hříšný trombón* na festivalu Divadelní svět 2013, *Festivalový Hustler – Dobře placený zpravodaj*, Divadelní svět 2012 nebo *Palubní deník festivalového diváka*, Setkání 2013 Stretnutie).

V organizační struktuře redakce se na postech šéfredaktorů vystřídal několik studentů, převážně ze zakládajících členů – Martin Bernátek, Zuzana Perůtková, Iva Mikulová. K členům redakce patřili mimo jiné například Martin Macháček (web editor), Tomáš Kubart, Iveta Šedová, Eliška Poláčková, Michaela Malčíková. K jedné z devíz *RR online* oproti jiným internetovým kulturním serverům patřila editorská a pedagogická práce – texty všech příspěvatelů editovali a korigovali divadelně a bohemisticky vzdělaní studenti vyšších ročníků, kteří se studenty texty konzultovali. *RR online* tedy nepředstavoval pouze platformu, na které mohou studenti uveřejňovat své začínající texty, ale také odrazový můstek pro divadelně kritickou práci v odborných periodikách (*Divadelní noviny*, *SAD*)

RR online v posledních třech letech navázal spolupráci také s jinými médii, jako například s i-DN, mezi nimiž probíhá výměna recenzí a článků, nebo také s Radiem R, pro které redaktori *RR online* připravili několik rozhlasových výstupů, ve kterých kriticky hodnotili vybrané brněnské inscenace. Krátkodobým projektem s mezinárodní účastí byl projekt „Writers on the move“, v rámci kterého bylo přeloženo několik zahraničních textů o inscenacích z různých zemí Evropy. Výjimkou nebyly ani rozhovory s tvůrci, např. s Janem Mikuláškem, Paulem Wilsonem a dalšími. Redakce *RR online* díky svému lokálnímu umístění v Brně sleduje primárně, nikoli výlučně, zdejší kulturní dění a sama se do něj zapojuje – ať již se jednalo o reflexi festivalů se společenským a sociálním přesahem YOUGO či Brněnský lunapark, nebo o reportáže z akcí typu RozRazil 5/13 či debata o Kulturní politice a nezávislé kultuře. Jako jediné médium *RR online* přinesl kompletní reflexi cyklu Divadla Husa na provázku „Jirka Kniha hledá autora“ o současné dramatické tvorbě. Snahou byla také

větší provázanost kritiků a praktických divadelníků, jedním z takových pokusů byl Kulatý stůl nad inscenací *Eva, Eva*, nicméně větší spolupráce s JAMU se nikdy nepodařilo docílit. S některými moravskými divadly proběhla spolupráce na edici *Pohlednice*, které byly zároveň propagací jednotlivých inscenací (na pohlednicích byly fotografie z inscenací těchto divadel) a internetových stránek *RR online*.

Stránky *RR online* jsou archivovány Národní knihovnou ČR a Institutem umění – Divadelním ústavem. I po případném zániku stránek tak zůstane většina článků zachována. V roce 2010 bylo vydáno 241 článků, v roce 2011 již 301 a o rok později 245. Průměrný počet autentických přístupů na webové stránky časopisu za den byl v těchto letech kolem 50–60, přičemž v době festivalů se jednalo i o sto přístupů denně.

Na konci divadelní sezony 2012/2013 se stávající vedení v čele s Ivou Míkulovou a Martinem Macháčkem rozhodlo předat internetové stránky novým redaktorům, kteří mohou vyjít z dosud vybudovaného renomé a navázat na ně vlastní invencí a novou tvůrčí silou.